

Endogenous economy model of law enforcement organization based on the idea of leadership

Sayyed Amirreza Nejat¹
Fariba Shaygan²

Type of article: A research paper extracted from the Faraja Center for Strategic Studies research project

Received: 01/03/2023

Accepted: 02/05/2023

NAJA Strategic Studies Quarterly/Vol.8/NO.2 (serial 28)/Summer 2023*5-32

DOR: 20.1001.1.25381946./ssj.2023.101620

Abstract

Background and purpose: Every organization must draw its own economic management plan and method and advance the organization's goals based on its own model. This article is compiled with the aim of drawing the model of Faraja economy based on the intellectual system of the supreme leader.

Method: A mixed multi-method approach (of two qualitative types) was used to answer the questions. First, the economic model of the supreme leadership position was obtained by qualitative content analysis by referring to economic statements from 1388 to 1399 to the extent of theoretical saturation and the statement of the second step of the revolution. Then, in order to adapt the opinions to the economic situation of Faraja and apply the indicators of the model in the police command, the opinions of 25 experts related to the subject, who were selected and interviewed based on the theoretical saturation criteria, were obtained, and the economic model of Faraja was extracted. The validity of the research was checked and confirmed with the believability criterion and its reliability with the reliability criterion.

Findings: The model extracted from the statements of the supreme leader included 8 dimensions, 34 components and 139 indicators. The opinions of the elites were extracted in the form of 16 components and 113 indicators in 8 dimensions of consumption, production, knowledge-based economy, resistance economy, correct management, justice, control and supervision, attracting people's participation.

Results: The derived model for Faraja's economy can be the basis of action, and solutions for managing the economy of the police organization were proposed in two aspects of reducing costs and increasing income generation in eight dimensions, which are derived from the opinions of elites.

Keywords: Endogenous economy, law enforcement organization, senior leadership, second step statement, economic model.

1. Assistant Professor, Department of Public Administration, Faraja Research Institute of Law Enforcement Sciences and Social Studies, Tehran, Iran, nejat_amir@yahoo.com

2. Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Sciences, Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran (corresponding author), shayegan_fa@yahoo.com

الگوی اقتصاد درون‌زای سازمان انتظامی مبتنی بر اندیشه

مقام معظم رهبری

سیدامیررضا نجات^۱

فریبا شایگان^۲

نوع مقاله: مقاله پژوهشی مستخرج از پروژه تحقیقاتی مرکز مطالعات راهبردی فراجا

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲

فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا/سال هشتم/شماره ۲ (پیاپی ۲۸)-تابستان ۱۴۰۲-۵-۳۲

DOR: 20.1001.1.25381946./ssj.2023.101620

چکیده

زمینه و هدف: هر سازمانی باید برنامه و نحوه مدیریت اقتصادی خود را ترسیم و براساس الگوی خاص خود به پیشبرد اهداف سازمان بپردازد. این مقاله با هدف ترسیم الگوی اقتصاد فراجا مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری تدوین شده است.

روش: برای پاسخ به سوالات از رویکرد ترکیبی (از دو نوع کیفی) استفاده شد. ابتدا الگوی اقتصادی مقام معظم رهبری به شیوه تحلیل محتوای کیفی با مراجعه به بیانات اقتصادی از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۹ در حد اشباع نظری و بیانیه گام دوم انقلاب به دست آمد. سپس برای انطباق نظرات با وضعیت اقتصادی فراجا و کاربردی کردن شاخص‌های الگو در فرماندهی انتظامی، نظرات ۲۵ نفر از خبرگان مرتبط با موضوع که به صورت هدفمند مبتنی بر معیار در حد اشباع نظری انتخاب شده و مصاحبه شدند، به دست آمد و الگوی اقتصادی فراجا استخراج شد. روایی پژوهش با معیار باورپذیری و پایایی آن با معیار اطمینان‌پذیری بررسی و تأیید شد.

یافته‌ها: الگوی مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری شامل ۸ بعد و ۳۴ مولفه و ۱۳۹ شاخص حاصل شد. نظرات نخبگان هم در ۸ بعد مصرف، تولید، اقتصاد دانش بنیان، اقتصاد مقاومتی، مدیریت صحیح، عدالت، کنترل و نظارت، جلب مشارکت مردم، به صورت ۱۶ مولفه و ۱۱۳ شاخص استخراج شد.

نتایج: الگوی مستخرج برای اقتصاد فراجا می‌تواند مبنای عمل قرار گرفته و راه کارهایی برای مدیریت اقتصاد سازمان انتظامی در دو جنبه کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدزایی در ابعاد هشت‌گانه که برگرفته از نظرات نخبگان است، پیشنهاد شد.

واژگان کلیدی: اقتصاد درون‌زا، سازمان انتظامی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم، الگوی اقتصادی.

۱. استادیار گروه مدیریت دولتی، پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی فراجا، تهران، ایران،

nejat_amir@yahoo.com

۲. استاد گروه علوم اجتماعی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، shayegan_fa@yahoo.com

مقدمه

مباحث اقتصادی بر کلیه امور جامعه تأثیر مستقیم دارد و نقشی که این مهم در استقلال و حفظ تمامیت ارضی کشور و پیشبرد اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران دارد، بر کسی پوشیده نیست. به‌همین دلیل، یکی از اقدامات مهم دشمنان برای مقابله با انقلاب اسلامی، تحریم اقتصادی و ایجاد مانع در ارتباط اقتصادی با کشورهای دنیا است که این امر باعث فشار اقتصادی به مردم و سازمان‌ها شده و گاه موجب اختلال در عملکرد برخی از آنها می‌شود. وضعیت اقتصادی کشور بر تمام سازمان‌ها و موسسات آن کشور تأثیرگذار است و باید آنها خود را متناسب با وضعیت اقتصادی مدیریت کنند تا در شرایط رکود اقتصادی دچار مشکلات کمتری شوند. در اداره امور هر دستگاهی، بعد از تعیین اهداف، نحوه دستیابی به آن، نحوه تأمین نیازها و تجهیزات لازم برای تحقق آن اهداف از طریق تدوین برنامه صورت می‌پذیرد؛ بنابراین، هر سازمانی باید برنامه و نحوه مدیریت اقتصادی خود را ترسیم و بر اساس الگوی خاص خود به پیشبرد اهداف سازمان بپردازد.

سازمان انتظامی کشور هم مانند هر سازمان دیگری متأثر از وضعیت اقتصادی کشور است و چه بسا مأموریت‌های آن هم تحت تأثیر تحریم و جنگ اقتصادی قرار گیرد؛ بنابراین، باید بتواند در این شرایط حیات اقتصادی خود را تضمین کند و یکی از راه‌های موفقیت در بحث اقتصادی، اعمال روش‌های اقتصاد مقاومتی و درون‌زا بودن اقتصاد است. بنابراین، باید بسترهای درون‌زایی اقتصاد در سازمان فراهم شود و شرایط خود را به‌نحوی مدیریت کند تا در تلاطم‌های اقتصادی کمترین آسیب را متحمل شود. بهترین روش برای مدیریت این امر نیز پیروی از الگوی اقتصادی مشخص و مطمئنی است که متناسب با شرایط بومی کشور باشد و این الگو، اگر منتج از نظرات مقام‌معهظم رهبری که فرماندهی کل قوا را در دست دارد و سازمان انتظامی هم تحت فرماندهی ایشان است، باشد به‌طور حتم، کاربردی‌تر خواهد بود. بنابراین، در تحقیق حاضر، با توجه به این موضوع، ابتدا الگوی اقتصادی موردنظر مقام‌معهظم رهبری به‌عنوان الگوی راهبردی برای سازمان انتظامی کشور استخراج

شده و سپس بر اساس آن، راه کارهایی برای اقتصاد سازمان انتظامی کشور ارائه می‌گردد. روشن است که پیش از هر اقدامی، نخست باید به اسناد بالادستی توجه خاص شود. علاوه بر اصول شرعی و دینی تأثیرگذار بر این الگو، قوانین رسمی، قانون و مقررات سازمان انتظامی کشور و دستور کارهای صادره از ستاد کل نیروهای مسلح و به‌ویژه فرامین و رهنمودهای مقام معظم رهبری هم به‌عنوان فرمانده معظم کل قوا تأثیر مستقیم و حتمی بر الگوی اقتصادی سازمان انتظامی کشور دارد.

البته در شرایط کنونی، نگاه دشمنان نسبت به کشور و تلاش برای تسلیم ایران عزیز در مقابل خواسته‌ها و زیاده‌خواهی‌های آنها، نشان از شرایط سخت اقتصادی دارد و سال‌ها وابستگی به نفت و واردات کالا نیز آسیب‌پذیری کشور را چندبرابر کرده است. مقام معظم رهبری راه برون‌رفت از این وابستگی را روی آوردن به اقتصاد مقاومتی و درون‌زا می‌دانند. بر این اساس، همه اجزای جامعه به‌ویژه سازمان‌های وابسته به نظام مانند فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، باید شرایط اقتصادی خود را با این نوع از اقتصاد تنظیم کنند. به همین منظور، لازم است که سازمان انتظامی کشور الگوی اقتصادی خود - اعم از تولید، توزیع و مصرف - را براساس منظومه فکری مقام معظم رهبری تدوین نماید؛ از آن جهت که در صورت مبنای عمل قرار گرفتن این مهم توسط مسئولان مربوط، فرامین و تدابیر مقام معظم رهبری در بحث اقتصاد درون‌زای سازمان انتظامی کشور تحقق خواهد یافت. بر این اساس، این تحقیق با هدف پاسخ به این سؤال اصلی که «الگوی اقتصاد درون‌زای سازمان انتظامی کشور مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری چگونه است و ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های این الگو کدامند» به نگارش درآمده است و امید است که نتایج حاصل از آن، گام مثبتی در راستای اجرای فرامین معظم‌له در بحث اقتصاد باشد.

پیشینه

رضایی (۱۳۹۵) در مقاله "مفاسد اقتصادی؛ ریشه‌ها، پیامدها و راه‌حل‌های آن از منظر قرآن کریم و سنت" به این نتیجه رسیده است که قرآن کریم و سیره

معصومین (ع) به شیوه‌های نظری و عملی خاص خود، برنامه جامع و دقیقی را در این‌باره توصیه نموده‌اند و در کنار آن، داستان‌های قرآنی نیز به مفسدان اقتصادی مانند قارون و جوامعی همچون قوم شعیب اشاره دارد که بیانگر حقایق گوناگونی در این زمینه است.

جعفر لو (۱۳۹۳) در مقاله "بررسی راه‌کارهای امام علی (ع) در اصلاح مفساد اقتصادی" به این نتیجه رسیده‌است که امام علی (ع) علل پذیرش حکومت را مبارزه با سیری ظالم و گرسنگی مظلوم، احیای دین و اصلاح طلبی، اقامه حق و رفع باطل، احیای معالم و ارزش‌های عصر نبوی (ص)، مساوات در امر تقسیم بیت‌المال و احقاق حقوق بیت‌المال معرفی کرده‌است و جایگاه و ضرورت اصلاحات را رفع تبعیض از بیت‌المال و برقراری عدالت و بازگرداندن اموال تاراج‌شده به خزانه عمومی و پیشگیری از پیدایش ثروتمندان نامشروع جدید عنوان کرده‌است. اصلاحات مالی و اقتصادی‌ای که مهم‌ترین عامل در پذیرش حکومت بود، شامل موارد زیر است: استرداد اموال حیف و میل شده، مراقبت از بیت‌المال مسلمانان، تأکید بر توزیع برابر بیت‌المال، خودداری از تأخیر در توزیع اموال عمومی، صرفه‌جویی در اموال عمومی، ممنوعیت بخشش از اموال عمومی و برخورد با مفسد کارگزاران و در نتیجه، مبارزه با عوامل مخرب اقتصادی. همچنین، آن حضرت با اقدامات پیشگیرانه، تأسیس نهادهای نظارتی و اقدامات جزایی به مبارزه با مفساد اقتصادی می‌پرداختند.

اسفندیاری صفا و دهقان (۱۳۹۵) شاخص‌های اقتصاد مقاومتی از منظر فرمانده معظم‌کل‌قوا را مشتمل بر شاخص‌های کلیدی دانش‌محوری، اصلاح الگوی مصرف، امنیت اقلام راهبردی و اساسی، کاهش وابستگی به نفت، تبلیغات، تکیه بر تولید ملی، ریشه‌کنی فقر، ایجاد تراز اقتصادی مثبت، حاکمیت قانون، مبارزه با رکود اقتصادی، خصوصی‌سازی، خودکفایی در محصولات کشاورزی، استحصال از معادن به دور از خام‌فروشی، فعال‌شدن شرکت‌های بنیان، تنقیح قوانین اقتصادی، اعتماد به نفس ملی، مدیریت مصرف، کاهش فاصله طبقاتی، مصرف‌زدگی، اسراف، نکوهش تجمل‌گرایی، قناعت،

ارج دهی به فرهنگ کار، ایجاد زنجیره تولید علم، علم‌گرایی، ایجاد فضای آرامش برای نخبگان و حمایت از نخبگان برشمردند.

براتی، زارعی و مسعود (۱۳۹۶) در مقاله "بررسی عملکرد نهادهای حاکمیتی تخصصی در مبارزه با مفاسد اقتصادی از منظر فلسفه انقلاب اسلامی" به این نتیجه رسیده‌اند که تکثر نهادهای تخصصی حاکمیتی مبارزه با مفاسد، اقتصاد رانتی و نفتی، عدم وجود اراده مؤثر سیاسی در برخی از نهادهای دولتی، عدم مشارکت جوامع مدنی تخصصی در مبارزه با فساد، ضعف حاکمیت قانون و مقررات مبهم، دخالت دولت در اقتصاد و دولت بزرگ، عدم برخورد علمی با فساد، عدم شفافیت مالی در نظام انتخاباتی و مهم‌تر از همه، عدم اجرای دقیق فرمان هشت‌ماده‌ای مقام معظم رهبری در مبارزه با فساد مهم‌ترین دلایل فساد اقتصادی در کشور تلقی می‌گردند که ضروری است با اصلاح هنجارها (قوانین)، ساختارها (تأسیس سازمان مبارزه با فساد) و رفتارهای سازمانی، کارآمدی و اثربخشی نهادهای حاکمیتی را با تأسیس "نهاد ملی شفافیت" یا "نهاد مبارزه با مفاسد اقتصادی" دچار تحول نمود و شفافیت اقتصادی و مالی را با اصلاح ساختارهای نهادی حاکمیتی مبارزه با فساد اصلاح نمود.

رمضانی (۱۳۹۶) در مقاله "فساد سیاسی و اقتصادی، علل و راه‌کارهای پیشگیری از آن در اندیشه امام خمینی (ره)" به این نتیجه رسیده‌است که فساد سیاسی و اقتصادی در قلمرو فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی جامعه انسانی بروز و ظهور می‌کند. فساد سیاسی زمینه‌ساز و بستر وقوع فساد اقتصادی است. حضرت امام خمینی (ره) همواره مبارزه با فساد را از اولویت‌های رسالت خویش می‌دانست و دلایل متعددی از جمله حب نفس، قدرت‌طلبی، دنیاطلبی و کاهش روحیه خدمت در بین مسئولان را زمینه‌ساز شکل‌گیری فساد در جامعه دانسته و راه‌های مقابله با آن را گرفتار نشدن در زرق و برق دنیا و افزایش روحیه خدمت و تقوا در بین کارگزاران معرفی می‌نمود.

اعظمی‌مقدم (۱۳۹۱) در مقاله "ضرورت‌های ورود ناجا به مبارزه با جرایم اقتصادی" به این نتیجه رسیده‌است که سازمان انتظامی کشور به‌عنوان ضابط

اصلی قوه‌قضاییه، نقش اصلی را در رسیدگی به جرایم اقتصادی ایفا می‌نماید و توفیق در این امر مهم، نیازمند ایجاد تغییرات و اصلاحات اساسی در ساختار و سازمان فعلی معاونت مبارزه با جرایم اقتصادی بوده و این سازمان باید نیروهای خود را از حیث تخصص، تجهیزات، خودباوری، قانون‌مداری و قانون‌مندی، دانش تخصصی، سامانه‌های اطلاعاتی، آموزش و سایر موارد ارتقا داده و توانمندی‌های خود را در این عرصه به اثبات برساند.

قره‌باغی (۱۳۹۱) در مقاله "نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرایم اقتصادی" به این نتیجه رسیده‌است که نیروی انتظامی در چند سال اخیر، با بهره‌گیری از علوم مختلف نظیر جرم‌شناسی و در چارچوب اختیارات قانونی به پیشگیری توجه نموده‌است و امروزه، پلیس در اثر تعاملات مثبت و سازنده با نهادهای اجتماعی و سازمان‌های متولی امور اقتصادی به ارائه راه‌کارهای برای از بین بردن فرصت‌های پیشگیری از جرایم اقتصادی پرداخته‌است.

صنیعی (۱۳۹۵) در مقاله "تبیین مفهوم فساد اقتصادی و سیاسی در جامعه توسعه‌محور" به این نتیجه رسیده‌است که هرچه بر میزان فساد اقتصادی و سیاسی در جوامع در حال توسعه افزوده می‌شود، امنیت ملی بیشتر در معرض تهدید قرار می‌گیرد و اساسی‌ترین نتایج مبارزه با فساد سیاسی و اقتصادی شامل ایجاد زمینه اشتغال و کاهش بیکاری، توزیع عادلانه فرصت‌ها و جلوگیری از رانت‌خواری، فراهم کردن حداقل امکانات زندگی برای همه مردم است.

ساسانی (۱۳۹۱)، در تحقیقی با عنوان "جایگاه ترانزیت در اقتصاد مقاومتی" راه‌کارهای اقتصاد مقاومتی را به دو دسته تقسیم نموده‌است: کاهش تهدید و کاهش آسیب. مطابق دیدگاه وی، ایجاد هم‌گرایی منطقه‌ای به دلیل ایجاد وابستگی میان منافع اقتصادی کشورها و امنیت ایران از طریق وابستگی اقتصادی کشورهای مختلف به امنیت و ثبات ایران، سبب خواهد شد تا اقداماتی که موجب از بین رفتن این شرایط می‌شود، مورد مخالفت این کشورها باشد.

تحقیق کارآفرینی، اقتصاد نهادی و رشد اقتصادی توسط زولتان^۱ و همکاران (۲۰۱۸) انجام شده است. طبق استدلال آنها، کارآفرینی نشان‌دهنده معرفی ترکیبات جدید شاخص‌ها در اقتصاد است و نوآوری، قلب رشد و توسعه است. نقش کلیدی کارایی در رشد نیز توسط لیبنشتاین^۲ مورد تأکید قرار گرفته است؛ با این حال، بسیاری از محققان نظریه رشد، نقش کارآفرینی را در نظر نمی‌گیرند بلکه روی سرمایه انسانی و نظریه رشد درون‌زاد، تحقیق و توسعه و نوآوری تمرکز دارند.

سوتلان^۳، تیمور^۴، چاپلان^۵ و آسیا^۶ (۲۰۱۵) در تحقیق "مدیریت توسعه پایدار سرمایه انسانی در شرایط عدم ثبات اقتصاد کلان" به این نتیجه رسیده‌اند که در شرایط بحران، فرآیند تقویت ثبات بازتولید سرمایه انسانی یک نقش حیاتی را ایفا می‌کند. در طول بحران، انواع مختلف منابع اقتصادی و صنعتی مانند وام‌ها و سرمایه‌گذاری‌های بانکی که در بازار موجودی انباشته شده‌اند، بسیار پرهزینه هستند یا دردسترس واسطه‌های اقتصادی قرار ندارند و در نتیجه، فرآیندهای محاسبات تجاری و بازتولید سرمایه پیچیده‌تر خواهند شد. سرمایه انسانی به یکی از مهم‌ترین معیارها در توسعه پیشرو تبدیل شده است و گاهی اوقات، یکی از عناصر اصلی بقای سازمان‌ها و شرکت‌ها به شمار می‌رود. سرمایه انسانی قادر است به نوآوری و روش‌های پیشرفته سازمان‌دهی تولید تبدیل شده که در رابطه با منابع مالی و مادی بسیار محدود از ارزش زیادی برخوردار است. علاوه بر این، برای ورود به‌هنگام به مرحله بعدی چرخه اقتصادی باید بر کیفیت بالای سرمایه انسانی تکیه نمود.

-
1. Zoltan
 2. Liebenstein
 3. Svetlans
 4. Timur
 5. Chulpan
 6. Asiya

مبانی نظری

منظومه فکری

منظومه فکری مجموعه‌ای نظام‌مند، متشکل از اجزا و عناصر مرتبط و هدفمند، با محوریت هسته مرکزی، در عرصه نظام بینشی، منشی و کنشی است. نظام بینشی می‌تواند دارای زیرنظام‌های متعددی از جمله نظام‌های معرفت‌شناختی، خداشناختی، انسان‌شناختی، ولایت‌شناختی، اسلام‌شناختی، جهان‌شناختی، جامعه‌شناختی و... باشد. نظام منشی و رفتاری بیانگر بایدها و نبایدهای ارزشی، اعم از اخلاقی، تربیتی، معنوی و... است. نظام کنشی و اجتماعی نیز دربردارنده هست و نیست‌ها و بایدها و نبایدهای اجتماعی است. مجموعه نظام‌های سیاسی، اقتصادی، مدیریتی، قضایی، دفاعی - امنیتی و... از اجزای نظام کنشی و اجتماعی محسوب می‌شوند (خسروپناه، ۱۳۹۵).

نظریه‌های اقتصادی

اقتصاد برآیندی از فرآیندهایی است که فرهنگ، ارزش، آموزش، تکامل فناوریانه، تاریخ، سازمان اجتماعی، ساختار سیاسی، سیستم‌های قانونی، جغرافیا و نیز مواهب طبیعی را دربرمی‌گیرد. این عوامل زمینه، محتوا و شرایطی را تعیین می‌کنند که یک اقتصاد در آن عمل می‌کند. برخی فرهنگ‌ها اقتصادهای مولدتری را به وجود می‌آورند و بنابراین، تولید ناخالص داخلی بیشتری را تولید می‌کنند.

در اقتصاد مدرن، خواسته‌های انسان‌ها نامحدود است و آنچه تولید ثروت را محدود می‌کند، محدودیت نیازهای طبیعی انسان‌ها نیست بلکه محدودیت منابع تولید ثروت از جمله و مهم‌تر از همه، توانایی‌های خود انسان است (دنيس^۱، ۲۰۱۶: ۸۱). مونکرتین^۲ معتقد است که هر جامعه‌ای به‌طور کلی، از حکومت و تجارت تشکیل شده‌است که اولی به‌طورمطلق ضروری است و دومی به‌طور ثانوی. از اینجا می‌توان نتیجه گرفت که تاجران ارزشی بیش از مفیدبودن برای جامعه دارند و تمایل کسب سود نزد آنها که از طریق رونق کار

1. Denis

2. Monkertin

و صنعت تحقق می‌یابد، منشأ و موجد بخش مهمی از خیر عمومی است (غنی نژاد، ۱۳۸۷). اقتصاد به‌عنوان علم کسب ثروت را نمی‌توان از سیاست (امر حکومتی) جدا کرد. تولید ثروت امری منحصر به خانواده نیست بلکه از طریق تجارت کل جامعه را در برمی‌گیرد؛ بنابراین، اقتصاد موضوعی سیاسی است و نه صرفاً خانوادگی. از همین‌رو است که حکومت نمی‌تواند نسبت به اقتصاد بی‌تفاوت باشد؛ چراکه شوکت و قدرت وی به ثروت جامعه تحت امر او وابسته است.

یکی از جریان‌های اقتصادی، اقتصاددانان نوکلاسیک یا مارژینالیست‌ها^۱ هستند. نوکلاسیک‌ها اقتصاددانی هستند که قیمت‌ها، تولید کالاها و توزیع درآمدها را ذیل جریان عرضه و تقاضا در بازار تعریف می‌کنند و برای عقل حسابگر انسان غربی در زمینه سود و جذب فایده، بیشترین نقش را قائل هستند (صدری، ۱۳۸۹). کینز^۲ معتقد بود که تقاضا، عرضه را به وجود می‌آورد. تقاضای موثر، شامل حاصل جمع مصرف، سرمایه‌گذاری، بخش دولت و مخارج صادرات است. به عقیده او، دولت باید از طریق سیاست‌های پولی، برای اشتغال کامل، ثبات قیمت‌ها و رشد اقتصادی دخالت کند و در مواجهه با رکود و بحران، مخارج خود را افزایش دهد یا مالیات‌ها را کاهش دهد (پاک و گارات^۳، ۱۳۸۰: ۹۳).

رقابت‌پذیری به‌عنوان توانایی ایجاد رفاه (آیگینگر^۴، ۲۰۰۶) با توجه به موارد زیر است:

۱. حرکت به سمت اقتصاد پیشرفته نیازمند این است که رقابت محلی شدید ایجاد شود. رقابت باید از تقلید به نوآوری و از سرمایه‌گذاری پایین به سرمایه‌گذاری بالا در دارایی‌های فیزیکی و دارایی‌های نامشهود تغییر یابد.

-
1. Marginalists
 2. Keynes
 3. Pak & Garat
 4. Aiginger

۲. بهره‌هوشی عامل اصلی تفاوت‌های ملی در رشد اقتصادی و شکاف در درآمد سرانه بین کشورهای فقیر و ثروتمند است (لین^۱ و وانهانن^۲، ۲۰۰۲)؛

۳. توسعه اقتصادی نه تنها مربوط به ثروت سرانه است که در آن ثروت، سرمایه انسانی، طبیعی و مصنوع بشر را دربرمی‌گیرد (داسگوپتا^۳ و مالر^۴، ۲۰۰۰؛ آرو^۵ و همکاران، ۲۰۰۳؛ لانگ^۶، ۲۰۰۴)، بلکه به تغییر تمرکز از توسعه اقتصادی به عنوان رشد تولید ناخالص داخلی به توسعه اقتصادی به عنوان فرآیند مدیریت اوراق بهادار مربوط است که به دنبال بهینه‌سازی مدیریت هر دارایی و توزیع ثروت در میان انواع مختلفی از دارایی‌ها است (لانگ، ۲۰۰۴).

بین ساختار سازمانی، رفتار افراد و اقتصاد سازمان، پیوسته تأثیرات متقابل و غیرقابل اجتنابی وجود دارد. این تأثیرات متقابل به عنوان نیروی محرکه و ضروری برای تولید کالا و خدمات است. موفقیت اقتصادی دائمی سازمان مستلزم ایجاد تعادل پویا بین دوگانگی عملکرد اجتماعی و عملکرد اقتصادی آن سازمان است. عملکرد اجتماعی، توانایی سازمان برای رفع نیازهای افراد ذی‌نفع داخلی و خارج آن را مشخص می‌کند. میزان رضایت افراد ذی‌نفع کارآیی صحیح (متضاد نارسایی) نامیده می‌شود و با برقراری کیفیت کامل در درون سازمان متناظر است (غنبر طهرانی و پورقاسمی، ۱۳۸۴: ۹۰).

نظام‌های متنوعی را می‌توان برشمرد که اگر کارکرد آنها دچار اختلال شود، رونق تولید ملی نیز دچار رکود خواهد شد؛ با این وجود، هفت نظام، بیش از دیگر نظام‌ها در توفیق و شکوفایی و رونق تولید ملی مؤثرند که عبارتند از:

۱. نظام سیاستگذاری و تدوین و اجرای الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛
۲. نظام تحقق عدالت؛

1. Lynn
2. Vanhanen
3. Dasgupta
4. Maler
5. Arrow
6. Lange

۳. نظام تولید امنیت و انباشت سرمایه؛
۴. نظام پیشرفت علم و تولید اندیشه؛
۵. نظام تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، تعیین اولویت‌ها و تخصیص منابع؛
۶. نظام تحقق استقلال ملی؛
۷. نظام مبارزه با فساد(اشیری، ۱۳۹۶).

این هفت نظام اساسی در سپهر و فضای پیشرفت ملی، هفت نظامی هستند که با رویکرد منظومه‌ای می‌توان گفت که اختلال در هر کدام از آنها، سطوح اقتصاد کلان و اقتصاد خرد جامعه را به شدت تحت تأثیر عوارض و ناهنجاری‌های خود قرار خواهد داد. از نظر منطقی، هر کدام از این نظام‌ها، بنا به مراتب وجودی خود و شدت تأثیرپذیری از مجموعه اهداف اصلی نظام اسلامی، با دیگر نظام‌ها در تعامل و ارتباط هستند و همدیگر را در یک فرآیند کلی و شبکه‌ای تحت تأثیر قرار می‌دهند(درخشان، ۱۳۸۳). به‌طور کلی، مدیران باید از تعهد آشکاری نسبت به تغییر، نوآوری و بهبود مداوم برخوردار باشند و این تعهد به بخشی از راهبرد و چشم‌انداز سازمان تبدیل شود. ساختار سازمان باید به گونه‌ای تغییر کند که موانع بین افراد کاهش و وابستگی متقابل آنها افزایش یابد.

اسناد بالادستی مرتبط با اقتصاد در سازمان انتظامی کشور

اسلام طرفدار تقویت بنیه اقتصادی است اما نه به‌عنوان اینکه اقتصاد، خود، هدف است یا تنها هدف است، بلکه به‌عنوان اینکه هدف‌های اسلامی بدون اقتصاد سالم و نیروی مستقل اقتصادی میسر نیست. اما اسلام اقتصاد را یک رکن از ارکان حیات اجتماعی می‌داند؛ از این رو، به نفع اقتصاد به سایر ارکان ضربه و لطمه نمی‌زند. طبق گفته شهید مطهری، اسلام طرفدار این نظریه که «سرچشمه درآمد، تقاضاها و تمایلات است» نیست بلکه معتقد است که باید تمایلات با مصالح عالی و همه‌جانبه بشریت تطبیق یابد(مطهری، ۱۳۷۶: ۴۰۸).

از جمله مهم‌ترین سند بالادستی در امر اقتصاد، آیات و روایات است که تأکید زیادی بر تلاش برای کسب مال حلال دارد؛ از جمله در آیه ۱۰ سوره جمعه. در آیه ۵ سوره نساء نیز اموال را پشتوانه زندگی مردم و استقامت ایشان

دانسته است و البته بر جهاد با مال به منزله جهاد با جان (توبه، ۴۱) و طرد اسراف و نهی قطعی از آن (اعراف، ۳۱) و محکوم‌شمردن زندگی‌های اشرافی و اِترافی (اسراء، ۱۶؛ واقعه، ۴۵) تأکید شده‌است. در روایات متعددی هم به نظر اسلام در مورد اقتصاد پرداخته شده‌است؛ از جمله این روایت از امام صادق (ع) که می‌فرماید: «کسی که برای تأمین معاش خانواده‌اش تلاش کند، همانند رزمنده در راه خدا است».

دیگر سند بالادستی در این موضوع، بیانات مقام‌معمظم رهبری است. از نظر رهبری، هر توصیه و نسخه اقتصادی اگر در ظاهر، مستند به منابع دینی باشد، ولی تولید ثروت نکند، اسلامی نیست. در واقع، از نظر رهبری، هر الگو، توصیه و نسخه اقتصادی باید تولید ثروت و توزیع عادلانه و رفع محرومیت را تأمین کند و در غیر این صورت، اسلامی نیست (غفاری، ۱۳۹۸).

سند بالادستی دیگر، سیاست‌های اقتصادی نیروهای مسلح است که در قالب دستورکارها و اسناد متعدد تعیین و ابلاغ شده‌است که از جمله آنها سند راهبردی سامان‌دهی فعالیت‌های اقتصادی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (ابلاغ بهار، ۱۳۹۱)، دستورکار اجرایی قرارگاه انضباطبخشی اقتصادی نیروهای مسلح (ابلاغ بهمن ۱۳۹۳)، سند مشارکت مردم در توسعه نظم و امنیت عمومی (ابلاغ ۱۳۹۵ وزارت کشور)، ابلاغیه حمایت از کالاهای ایرانی در بنگاه‌های سازندگی و اقتصادی نیروهای مسلح (۱۳۹۷/۷/۴)، سند راهبردی فعالیت‌های قرارگاه اقتصاد مقاومتی (ابلاغی سال ۱۴۰۰) و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است.

سند بالادستی دیگر، قانون اساسی است، بر اساس قانون اساسی کشور، ترسیم و ابلاغ سیاست‌های کلی نظام و جهت‌گیری کشور بر عهده رهبری نظام است و این وظیفه از طرق مختلف به اجرا درمی‌آید. سخنرانی‌ها، ابلاغ‌ها، نامه‌ها، دستورها و در پاره‌ای موارد، حکم حکومتی. اما یکی از روش‌ها و شیوه‌های ترسیم جهت‌گیری کلی نظام و مسئولان که مقام‌معمظم رهبری آن را مطرح و دنبال کرده‌اند، همین انتخاب شعار و نام‌گذاری سال‌های مختلف است. مقام‌معمظم رهبری از سال ۱۳۸۸ تاکنون، سال‌ها را با عناوین اقتصادی نام‌گذاری

کرده‌اند و دیدگاه‌های اقتصادی خود را در اولین سخنرانی سال مطرح می‌فرمایند؛ بنابراین، می‌توان با تحلیل این بیانات به ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اقتصاد و درنهایت، الگوی اقتصادی ایشان دست یافت.

روش‌شناسی

این تحقیق از نظر هدف کاربردی است و برای کمک به مدیریت بهتر اقتصاد در سازمان‌های انتظامی بر مبنای دیدگاه مقام‌معلم‌رهبری است. همچنین، از آنجاکه این تحقیق اکتشافی است، در آن از رویکرد کیفی استفاده شده است. تحقیق کیفی مجموعه فعالیت‌هایی است که هر کدام به‌نحوی، محقق را در خصوص کسب اطلاعات دست اول درباره موضوع مورد تحقیق یاری می‌دهند (دلاور، ۱۳۷۶) و از آنجاکه برای انجام آن، چند گام اساسی باید برداشته شود، در آن، از تحقیق ترکیبی نوع مولتی‌متد^۱ کیفی استفاده می‌شود و ابتدا دیدگاه اقتصادی مقام‌معلم‌رهبری در خصوص اقتصاد (مستخرج از بیانات ایشان در نام‌گذاری سال‌ها و نیز از توصیه‌های اقتصادی ذکر شده در بیانیه گام‌دوم انقلاب) به شکل الگوی اقتصادی بهره‌برداری خواهد شد که برای این کار، از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است و در گام دوم، در ارائه الگوی اقتصادی برای سازمان‌های انتظامی کشور، از روش کیفی با روش تحلیل تماتیک استفاده شده است. جامعه مورد مصاحبه در این تحقیق، نخبگان کلیدی برون‌سازمانی مرتبط با موضوع اقتصاد مانند اساتید دانشگاه‌ها و نخبگان کلیدی درون‌سازمانی مطلع از مباحث اقتصادی در سازمان‌های انتظامی کشور از جمله مطلعین شاغل در طرح و برنامه و بودجه سازمان‌های انتظامی کشور، بنیاد تعاون، آما و مهندسی، نیروی انسانی و امور مالی سازمان‌های انتظامی کشور هستند. حجم نمونه تحقیق، در حد اشباع نظری است و نمونه‌گیری، ابتدا، به صورت هدفمند مبتنی بر معیار و در ادامه، به صورت گلوله برفی انجام پذیرفته است.

در روش گردآوری اطلاعات در احصای الگوی اقتصادی، از بیانات مقام‌معلم‌رهبری در سخنرانی‌ها و در بیانیه گام‌دوم انقلاب از روش تحلیل

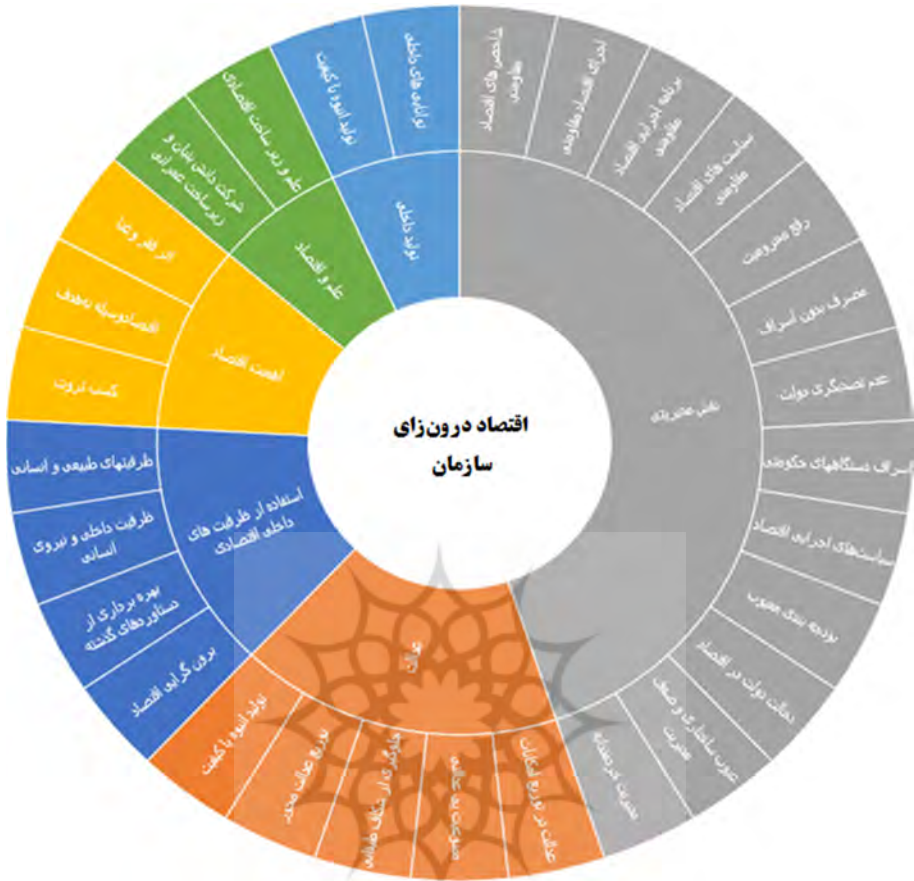
محتوای کیفی و تحلیل تماتیک استفاده شد. تحلیل تماتیک، از ابتدای امر به دنبال الگویی در داده‌هاست و در حقیقت، تم‌ها از داده‌ها نشأت می‌گیرند (محمدپور، ۱۳۹۲: ۶۶-۶۷). در مصاحبه با نخبگان و مطلعین کلیدی نیز از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است.

بررسی صحت و تأیید پایایی در تحقیقات کیفی شامل معیار اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری می‌باشد. اعتباربخشی با ارجاع به هر نمونه و پرسش درباره یافته‌ها انجام می‌شود؛ به علاوه، جهت استحکام پژوهش، از سه معیار باور‌پذیری و اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری استفاده می‌شود (سیگاردی و همکاران، ۱۳۹۱).

برای تأمین و حفظ اعتبار و صحت داده‌های جمع‌آوری شده، پژوهشگر به هیچ‌وجه نگرش و دیدگاه شخصی خود را در زمینه موضوع مورد بررسی ارائه نداده و از این لحاظ، کاملاً بی‌تفاوت و بدون سوگیری عمل می‌کند. برای افزایش سطح اطمینان‌پذیری یافته‌های پژوهش، پژوهشگر از همان آغاز کار تا آخرین مرحله -یعنی مفهوم‌پردازی- از نظارت یک فرد متخصص در تحقیقات کیفی بهره برد و در نهایت، جهت افزایش سطح تأییدپذیری اطلاعات، تمامی مضامین شناسایی شده در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار داده شده و نظر آنها در مورد صحت و درستی این نتایج اخذ گردید و حذف و اضافات اعمال شد.

یافته‌ها

الگوی اقتصادی از دیدگاه مقام معظم رهبری، بعد از کدگذاری‌ها در نمودار شماره ۱ عرضه گردیده است.

نمودار ۱. الگوی اقتصادی مستخرج از نظرات مقام معظم رهبری (بیانات و بیانیه گام دوم انقلاب)

نظرات نخبگان در خصوص اقتصاد سازمان‌انظامی کشور مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری

مصاحبه در تحقیق حاضر، به روش گلوله‌برفی با ۲۵ نفر از نخبگان صورت پذیرفت و به حد اشباع نظری رسید. غالب این نخبگان از افراد مسئول و دارای سابقه در امور اقتصادی هستند که ۱۳ نفر از آنها از درون سازمان‌انظامی کشور، ۶ نفر از سپاه و ستاد کل و ۶ نفر از بیرون از سازمان‌انظامی کشور و نیروهای مسلح انتخاب شدند. سطح تحصیلات تعداد ۶ نفر از مصاحبه‌شوندگان، فوق لیسانس و تعداد ۱۹ نفر، دکترا بود و شغل بسیاری از آنها به نحوی مرتبط با اقتصاد یا مرتبط با سازمان‌انظامی کشور بود که می‌توانستند راه کارهای

اقتصادی خوبی را برای سازمان انتظامی کشور ارائه دهند. میانگین سنی پاسخ‌گویان ۵۸,۲ بود.

قبل از ارائه الگوی اقتصادی مستخرج از نظر نخبگان، جمع نظرات به‌صورت ابعاد و مؤلفه‌ها توسط سایر نخبگان در قالب جدول شماره ۱ ارائه می‌شود:

جدول ۱. ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اقتصادی مستخرج از تحلیل تمانیک نظرات مصاحبه‌شوندگان

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخص‌ها
۱	مصرف	مصرف درست	اصلاح الگوی مصرف
			اجرای دستور کار اصلاح الگوی مصرف
			اصلاح الگوی مصرف در ساختمان و تجهیزات
			مصرف تولیدات داخلی
			مصرف صحیح اقلام و تجهیزات
			صرفه‌جویی در هزینه‌ها
	صرفه‌جویی	صرفه‌جویی	برنامه‌ریزی راهبردی عدم اسراف
			رعایت پروتکل‌های صرفه‌جویی
			جایگزینی پاسگاه‌ها با سیستم‌های کنترل از دور
			صرفه‌جویی در انرژی
			ساده‌زیستی مدیران
			اصلاح جدول تجهیزات رده‌ها و مسئولان
۲	تولید	ارائه خدمات انتظامی	تصفیه فاضلاب برای آبیاری درختان
			طراحی و ایجاد خدمات انتظامی جدید
			فروش اطلاعات مورد نیاز مردم (پاسخ استعلام‌ها)
			ارائه تأیید و پیوست انتظامی امنیتی به کلیه ساخت‌وسازها
			ایجاد سیستم‌های مراقبتی - امنیتی
			تأیید صلاحیت شرکت‌های IT در کشور
			آموزش و فروش سگ نگهبان توسط واحد سپکا
			راه‌اندازی کارآگاه خصوصی
			ایجاد موسسه انتظام
			تأسیس مدرسه تیراندازی
			ارائه خدمات انتظامی
			ارائه مشاوره برای ازدواج
			ارائه خدمات آموزشی به سازمان‌های ذیربط
			آموزش یگان‌های حفاظت
تولید و صادرات تجهیزات امنیتی - انتظامی			
ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان ایمنی			

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخص‌ها
			تولید و فروش نیازهای امنیتی خانوار
			اختراع وسایل ایمنی توسط سربازان نخبه
			تولید و فروش تجهیزات ایمنی با مارک پلیس
			تولید و فروش لوازم شخصی با مارک پلیس
			انحصار تولید و توزیع محصولات و تجهیزات امنیتی
			تولید کالاهای اساسی مورد نیاز سازمان
			استفاده از سربازان نخبه برای تولید
			تولید متناسب با نیازها، قابلیت‌ها و ملاحظات سازمانی
			استفاده از ظرفیت‌های سازمانی موجود برای تولید محصولات
			انجام امور اقتصادی امنیتی
۳	اقتصاد دانش بنیان	مشارکت در تولید	سرمایه‌گذاری مطمئن در بورس
			سرمایه‌گذاری در تولید محصولات داخلی
			افزایش منابع پایدار و خود اتکا
			مشارکت با شرکت‌های با درآمد پایدار
۳	اقتصاد دانش بنیان	هوشمندسازی	هوشمندسازی امور انتظامی
			تأمین امنیت مرزها با تجهیزات مدرن
			هوشمندسازی رصد و کنترل مجرمین
			به‌کارگیری فناوری نوین
			تقویت فناوری موجود (دوربین‌های پلاک خوان و..)
			تأکید بر IT base کردن امور
۴	مدیریت صحیح	دانش اقتصادی روز	چابک‌سازی سازمان با فناوری روز
			ساخت اپلیکیشن به کنترل مسیرها
			استفاده از الگوهای اقتصادی دانش بنیان
			ایجاد شرکت‌های دانش بنیان ایمنی
۴	مدیریت صحیح	مدیریت تحولی	ورود به استارت‌آپ‌های مرتبط با امنیت
			هدفمند نمودن نمایشگاه‌های ایپاس
			سیاستگذاری برای رعایت اقتصاد مقاومتی
			رعایت اصول اقتصاد مقاومتی در سازمان
			بومی‌سازی اقتصاد مقاومتی در سازمان
			آموزش کارکنان برای اجرای اقتصاد مقاومتی
			تشویق فعالان در راستای اقتصاد مقاومتی
			شایسته‌سالاری در انتخاب مدیران
تخصص‌گرایی			
تغییر شاخص‌ها به سمت نرم‌افزاری			
			بازنگری سند چشم‌انداز و قانون استخدامی سازمان انتظامی کشور

شاخص‌ها	مؤلفه	ابعاد	ردیف
اصلاح مدیریت سنتی به مدرن			
اطلاعات پایه‌شدن (درست کردن سازمان اطلاعات)			
رعایت اصول مدیریت هدایت، حمایت و نظارت و پیگیری			
نوآوری در سازمان			
مطالبه حق انتظامی			
سهم‌خواهی برای تأمین امنیت			
افزایش بهره‌وری (استفاده از ظرفیت‌های سازمان)			
افزایش انگیزه کارکنان برای افزایش بهره‌وری			
گزینش از افراد متخصص آموزش‌دیده			
مدیریت استعدادها و آموزش کارکنان			
هوشمندسازی امور برای کاهش نیروی انسانی			
چابک‌سازی سازمان	مدیریت منابع انسانی و ساختار سازمانی		
اصلاح مشاغل از وظیفه‌گرا به چندمنظور			
متعادل‌سازی سازمان			
اصلاح ساختار سازمانی			
اصلاح فرآیندها			
حسابداری منابع انسانی			
بودجه‌بندی درست			
کاهش هزینه‌های سرمایه انسانی			
تقویت اجرای احکام الهی (رعایت حلال و حرام)	مدیریت فرهنگی		
فرهنگ‌سازی مصرف درست در سازمان			
اصلاح فرهنگ سازمانی (سبک زندگی درست)			
برون‌سپاری خدمات انتظامی و ...			
توسعه الکترونیک خدمات			
تمرکزگرایی امکانات سازمانی و خودرویی			
جایگزینی اقلام فرسوده	مدیریت اقتصادی		
نگه‌داشت صحیح تجهیزات سازمانی			
کارشناسی درست در کارهای اقتصادی			
حساسیت نسبت به عملکرد اقتصادی مدیران			
برنامه‌ریزی درست اقتصادی			
فعالیت‌های اقتصادی با افراد متخصص			
توزیع امکانات براساس میزان جرم و فعالیت	توزیع عادلانه امکانات سازمان انتظامی کشور	عدالت	۵
رعایت دستور کارها در توزیع امکانات			
توزیع عادلانه مسکن و امکانات			
توزیع عادلانه هوشمند			

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخص‌ها
۶	کنترل و نظارت	کنترل و نظارت سازمانی	رفع تبعیض در سیستم برای افزایش بهره‌وری
			هوشمندسازی نظارت و کنترل سازمانی
			مبارزه با فساد در سازمان
			نظارت همه‌جانبه و نظام‌مند در سازمان
		کنترل و نظارت اقتصادی	نظارت بر مشارکت مردمی
			بودجه‌ریزی درست به‌عنوان ابزار کنترل
			رصد هوشمند فعالیت‌های اقتصادی سازمان‌انتهای کشور
			ایجاد واحد تخصصی حسابرسی و نظارت بر عملکرد
			بیمه قراردادهای
۷	جلب مشارکت مردم	مشارکت مردم	اخذ هزینه‌های امنیتی از مردم
			استفاده از خیرین امنیت‌ساز برای کسب اطلاعات
			تقویت کشت محله‌محور
			مشارکت مردم در هوشمندسازی (طرح ناظر)
			مشارکت مردمی برای انجام مأموریت‌ها

مطابق جدول بالا، بعد از کدگذاری مصاحبه‌ها نظرات در هفت مؤلفه مصرف، تولید، اقتصاد دانش‌بنیان، مدیریت صحیح، عدالت، کنترل و نظارت و جلب مشارکت مردم جای گرفت و تعداد ۱۱۳ مؤلفه استخراج شد که بعد مصرف دارای ۱۳ مؤلفه و بعد تولید ۲۹ مؤلفه داشت که می‌توان آنها را در سه دسته بزرگ شامل تولید خدمات، تولید تجهیزات و محصولات و مشارکت در تولید جای داد. اقتصاد دانش‌بنیان دارای ۱۲ مؤلفه شد. بعد مدیریتی بیشترین فراوانی مؤلفه را به‌همراه داشت و مصاحبه‌شوندگان تأکید زیادی بر نقش اقدامات مدیریتی در بهبود وضع اقتصادی سازمان‌انتهای کشور داشتند که می‌توان آن را در چند دسته مدیریت تحولی برای صرفه‌جویی و تولید اقتصادی، مدیریت منابع انسانی و ساختار سازمانی، مدیریت فرهنگی و مدیریت اقتصادی سازمان‌انتهای کشور جای داد. بعد عدالت دارای ۵ مؤلفه و بعد کنترل و نظارت، ۸ مؤلفه و درنهایت، بعد جلب مشارکت مردمی ۵ مؤلفه به دست آورد.

نمودار ۲. الگوی اقتصادی پیشنهادی برای سازمان انتظامی کشور مستخرج از نظرات نخبگان

نتیجه‌گیری

یکی از تأکیدات متعدد مقام معظم رهبری در بیانیه گام‌دوم، موضوع اقتصاد، به‌عنوان یک نقطه کلیدی تعیین‌کننده است. ایشان در اهمیت اقتصاد می‌فرمایند: «فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر اثر می‌گذارد» و در ادامه، در زمینه‌ساز بودن اقتصاد برای تمام فعالیت‌ها می‌فرمایند: «اقتصاد البته هدف جامعه اسلامی نیست اما اقتصاد وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید» (بیانیه گام‌دوم، ۱۳۹۷). همچنین، ایشان از سال ۱۳۷۸ برای اولین بار به‌طور رسمی، عنوانی را برای آن سال انتخاب نمود و پس از آن، این نام‌گذاری به‌شکل یک سنت همه‌ساله تکرار شد و نزدیک به ۶۰٪ عناوین

سال‌ها مربوط به مسائل اقتصادی کشور بود که این مطلب، بیانگر اهمیت موضوع اقتصاد در پیشرفت نظام اسلامی است.

بدون شک، ابعاد و مولفه‌های مستخرج از بیانات اقتصادی رهبری می‌تواند برای برنامه‌ریزی اقتصادی سازمان‌انظامی کشور کاربردی باشد ولی بسیاری از شاخص‌های این الگو در خصوص اقتصاد کل کشور است و به‌ویژه تأکیدی که بر تولید دارد، بیشتر شامل واحدهای تولیدی می‌گردد و کمتر می‌تواند مصادیق رشد اقتصادی در درون سازمان‌انظامی کشور و بهبود وضعیت اقتصادی آن باشد؛ بنابراین، ابعاد و مولفه‌های الگوی مستخرج از نظرات مقام‌معلم‌رهبری در اختیار نخبگان قرار داده‌شد تا مصادیق کاربردی برای سازمان‌انظامی کشور ارائه شود. البته بعد مدیریتی کاملاً می‌تواند برای سازمان‌انظامی کشور دارای کاربرد باشد. همچنین، در بحث کنترل و نظارت بر فعالیت‌های اقتصادی می‌توان از نظرات و شاخص‌های موردنظر رهبر استفاده کرد.

براساس الگوی اجتماعی اقتصادی، کارکرد پویای سازمان تحلیل و انحطاط تدریجی ساختارها و رفتارها به ایجاد هزینه‌های پنهان و نارسایی‌های بزرگی در سازمان می‌انجامد که موفقیت اقتصادی بلندمدت سازمان را تهدید می‌کند. همچنین، کیفیت نحوه هدایت سازمان هم به‌عنوان عامل کلیدی موفقیت اقتصادی سازمان به شمار می‌رود. یکی از روش‌های هدایت، ایجاد نظام‌های اطلاعاتی عملیاتی صحیح، یکپارچه و پویایی منابع انسانی است. از سوی دیگر، افزایش نسبت اطلاعات دلگرم‌کننده نیز یکی از راه‌های بهبود هدایت سازمان است. اطلاعات دلسردکننده زیادی در سازمان‌ها ایجاد می‌شود که هزینه‌های پنهانی در برداشته و سازمان را به‌سوی موفقیت اقتصادی هدایت نمی‌کند. بنابراین، از جمله پیشنهادات اساتید صاحب‌شونده برای افزایش بهره‌وری سازمان‌انظامی کشور، ایجاد انگیزه در کارکنان با نظام‌های تشویقی است که می‌تواند موجب دلگرمی افراد شود. همچنین، مدیران باید از تعهد آشکاری نسبت به تغییر، نوآوری و بهبود مداوم برخوردار باشند و این تعهد به بخشی از راهبرد و چشم‌انداز سازمان تبدیل شود. ساختار سازمان باید به‌گونه‌ای تغییر کند که موانع بین افراد کاهش و وابستگی متقابل آنها افزایش یابد. با

مسطح کردن ساختار^۱، حذف یا ترکیب بخش‌ها و افزایش استفاده از گروه‌های فراوظیفه‌ای می‌توان این مهم را انجام داد. درنهایت، فرهنگ سازمان هم باید به فرهنگی تبدیل شود که از یادگیری مداوم و تغییر پشتیبانی کند. خطرپذیری، پذیرندگی و رشد باید به ارزش‌های سازمان تبدیل شود و مدیریت باید فضایی را ایجاد کند که در آن افراد تفاوت‌ها و تناقض‌ها را بپذیرند. این امر مستلزم تشویق و حمایت از تعارضات است. در پیشنهادات مدیریتی ارائه‌شده از سوی نخبگان، هم به این امور به‌ویژه نوآوری مدیران، آموزش کارکنان در زمینه‌های مختلف از جمله پیاده‌سازی دستورکارهای ابلاغی کمک‌کننده به اقتصاد در سازمان انتظامی کشور مانند دستورکار اصلاح الگوی مصرف و اقتصاد مقاومتی، صرفه‌جویی و... که همه با ذکر اقدامات اجرایی از مراجع بالادستی به سازمان انتظامی کشور ابلاغ شده و گاه به فراموشی سپرده شده‌اند، اشاره شده است.

بر اساس این نظریه و بیانات مقام‌معم‌رهبری، یکی از وظایف مهم سازمان انتظامی کشور که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر اقتصاد آن تأثیرگذار است، توجه به سرمایه انسانی و آموزش آن است؛ هم در این نظریه و هم در مصاحبه‌ها تأکید شده است که سازمان انتظامی کشور باید نسبت به جذب نیروی کیفی آموزش‌دیده اقدام کند. این امر علاوه بر صرفه‌جویی در آموزش و ورود افراد به عرصه کار در هزینه‌های آموزش طولانی مدت تأثیرگذار است.

یکی از موضوعات مهمی که باید در بحث‌های اقتصادی مورد توجه سازمان انتظامی کشور باشد، توجه به اسناد بالادستی مرتبط با موضوع است که در این تحقیق به همه آنها اشاره شد و برخی هم به‌طور کامل توضیح داده شد. از جمله مهم‌ترین اسناد بالادستی در امر اقتصاد، آیات و روایات است که تأکید زیادی بر تلاش برای کسب مال حلال و طرد اسراف و نهی قطعی از آن و محکوم شمردن زندگی‌های اشرافی دارد. دیگر سند بالادستی در این خصوص، بیانات مقام‌معم‌رهبری است. طبق فرمایش ایشان، هر توصیه و نسخه اقتصادی اگر در ظاهر، مستند به منابع دینی باشد ولی تولید ثروت نکند،

اسلامی نیست. همچنین، این تحقیق مبتنی بر الگوی اقتصادی مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری و بیانیه گام دوم انقلاب است.

سند بالادستی دیگر، سیاست‌های اقتصادی نیروهای مسلح است که در قالب دستورکارها و اسناد متعدد تعیین و ابلاغ شده است. فرماندهی انتظامی باید به اسناد ابلاغی فعالیت اقتصادی توجه داشته باشد و این فعالیت‌ها باید مقوم مأموریت‌های پلیس باشند. همچنین، باید فعالیت‌های اقتصادی آن، از نوع اقتصادی - انتظامی یا امنیتی باشد. بر اساس آنچه در مصاحبه‌ها ذکر شد، پلیس باید در تولید خدمات انتظامی مرتبط با امور پلیسی (آموزش یگان‌های حفاظت، خدمات مشاوره انتظامی، راه‌اندازی کارآگاه خصوصی و تربیت سگ نگهبان و ...) و تولید و توزیع تجهیزات ایمنی با برند پلیس مانند سیستم‌های ایمنی برای منازل و اماکن عمومی و صادرات این وسایل و... وارد شود. همچنین، انتظار می‌رود که در خدمات اقتصادی برای کارکنان مانند ساخت و فروش منازل مسکونی و خدمات رفاهی و تفریحی برای جبران خدمت و ایجاد روحیه در آنها اقدام کند. خارج از این امور، اقدامات اقتصادی پلیس هم موجب کاهش شأن و منزلت پلیس می‌شود و هم بخشی از توان و انرژی مدیران باید صرف اداره امور اقتصادی شود؛ از طرفی، نگرانی از بروز فساد اقتصادی هم به وجود می‌آید. در واقع، بخشی از فعالیت‌های اقتصادی درون‌سازمانی سازمان انتظامی کشور می‌تواند با کاهش هزینه‌های حوزه منابع انسانی، اصلاح ساختارها و فرآیندها، کیفی‌سازی سرمایه انسانی، افزایش بهره‌وری، بهبود روش‌ها و اصلاح فرآیندهای انجام مأموریت و ارائه خدمات انتظامی، برون‌سپاری برخی امور و چابک‌سازی سازمان، مشارکت‌پذیری از مردم با رعایت ملاحظات خاص، تلاش برای اصلاح الگوی مصرف در خانواده و پرهیز از اسراف، مدیریت مصرف و اصلاح چرخه‌های تأمین و توزیع در سازمان انتظامی کشور و امثال آن حاصل شود.

پیشنهادها

بر اساس نتایج تحقیق، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

۱. حوزه طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی سازمان، الگوهای مستخرج از بیانات و نظرات مقام‌مظهرهبری را به‌عنوان مبنای علمی تحقیقات مرتبط با اقتصاد، در اختیار مسئولان مرتبط با موضوع و نیز سایر محققان قرار دهد تا از آن بهره‌برداری کنند. همچنین، الگوی مستخرج از نظرات نخبگان - که همگی از مسئولان با سابقه در خصوص مباحث اقتصادی به‌خصوص برای نیروهای مسلح و سازمان انتظامی کشور بوده و هستند - جهت بهره‌برداری موثر در اختیار مسئولان امر قرار گیرد.
۲. با تشکیل هیئت‌های اندیشه‌ورزی در نیروی انسانی، طرح‌وبرنامه، بازرسی و بنیاد تعاون، نحوه اجرایی‌شدن الگوی اقتصادی به‌دست‌آمده در این تحقیق کاربردی شده و از آن برای بهبود وضعیت اقتصادی سازمان انتظامی کشور بهره‌گیری شود.
۳. با تشکیل قرارگاه اقتصادی، اقدامات اجرایی در دو جنبه کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدزایی در سازمان به‌صورت مستمر بررسی و شناسایی شده و به بخش‌های عملیاتی ابلاغ گردد و نظارت‌وکنترل آن هم توسط بازرسی در دستور کار قرار گیرد. این قرارگاه می‌تواند با بازنگری و اصلاح جداول تجهیزات، اماکن، نیروی انسانی، شرح وظایف و مشاغل و ... به کاهش هزینه‌های سازمان کمک کند.
۴. آیین‌نامه‌ها و دستورکارهای مرتبط با موضوع که از ستادکل ابلاغ می‌شود، بومی‌سازی شده و به‌طورمستمر گزارش اجرایی آن از رده‌ها گرفته و بر این امر نظارت شود.
۵. بازنگری سند چشم‌انداز مأموریتی سازمان انتظامی کشور با رویکرد اقتصاد مقاومتی و اصلاح الگوی مصرف در دستور کار سازمان انتظامی کشور قرار گیرد.
۶. تدوین و ابلاغ برنامه‌های راهبردی اقتصادی ناجا(جلوگیری از اسراف، الگوی مصرف، تولید اقتصاد مقاومتی و ...) در دستور کار قرار گیرد. در

دستور کار ابلاغی اقتصاد مقاومتی تأکید زیادی بر اقتصاد دانش بنیان و فعال شدن شرکت‌های دانش بنیان، علم‌گرایی و دانش‌محوری شده است که در مصاحبه‌ها هم نسبت به آن تأکید فراوان شده است.

۷. در دستور کار ابلاغی مشارکت مردم در توسعه نظم و امنیت از سوی وزارت کشور، پیگیری سیر مراحل قانونی موارد درآمدزایی برای سازمان انتظامی کشور در نظر گرفته شده است که گویا اقدامات اساسی برای اجرایی شدن آنها صورت نگرفته است. پیگیری این مطالبات توسط معاون حقوقی سازمان انتظامی کشور و سایر مسئولان می‌تواند منابع مستمر درآمدی برای سازمان انتظامی کشور ایجاد کند که باید در دستور کار سازمان انتظامی کشور قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران برخورد لازم می‌دانند از تمام کسانی که در انجام پژوهش حاضر یاری‌رسان بودند، تقدیر و تشکر نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع

منابع فارسی

- قرآن کریم
- اسفندیاری صفا، خسرو و دهقان، حبیب‌اله (۱۳۹۵)، مولفه‌های اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام‌معلم رهبری (حفظه الله تعالی)، فصلنامه مدیریت نظامی، (۱)، ۶۰-۸۴.
- اعظمی مقدم، مجید (۱۳۹۱) ضرورت‌های ورود ناجا به مبارزه با جرایم اقتصادی، فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه (۵) ۲۰، ۱۰۰-۱۱۹
- براتی، امیر نظام، زارعی، محمد حسین و مسعود، غلامحسین، (۱۳۹۶)، بررسی عملکرد نهادهای حاکمیتی تخصصی در مبارزه با مفسد اقتصادی از منظر فلسفه انقلاب اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های انقلاب اسلامی (۶) ۲۲، ۳۰۵-۳۵۱.
- پاک، پیتر و گارات، کریس. (۱۳۸۰) کینز. ترجمه معظمی جهرمی، علی. تهران: شیرازه.
- جعفر لو، سمیه (۱۳۹۳)، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، بررسی راهکارهای امام علی (ع) در اصلاح مفسد اقتصادی، دانشگاه پیام نور استان تهران، مرکز جنوب
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۷)، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی
- خسروپناه، عبدالحسین (۱۳۹۵). منظومه فکری امام خمینی (ره). تهران. سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- درخشان، مسعود، و دیگران. (۱۳۸۳) مسائل اقتصاد ایران و راهکارهای آن، انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- دلاور، علی (۱۳۷۶) مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: رشد
- رضایی، قاسم (۱۳۹۵)، رساله دکتری، مفسد اقتصادی؛ ریشه‌ها، پیامدها و راه‌حل‌های آن از منظر قرآن کریم و سنت، دانشگاه قم، دانشکده الهیات و معارف اسلامی
- رضانی، حسین (۱۳۹۶)، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، فساد سیاسی و اقتصادی، علل و راهکارهای پیشگیری از آن در اندیشه امام خمینی (ره)، تهران، پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی
- صنیعی، سحر (۱۳۹۵)، تبیین مفهوم فساد اقتصادی و سیاسی در جامعه توسعه‌محور، ماهنامه پژوهش ملل، ۲ (۱۵)، ۳۷-۵۰
- غفاری، مجتبی (۱۳۹۸)، الگوی پیشرفت اقتصادی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی. تهران، مرکز مطالعات پیشرفت و تمدن پژوهشگاه.

- قره باغی، اکرم (۱۳۹۱). نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرایم اقتصادی، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده اقتصاد و علوم اداری، مشهد، دانشگاه فردوسی.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۰). روش تحقیق کیفی، ضد روش ۱ و ۲، منطق و طرح در روش‌شناسی کیفی. تهران، انتشارات جامعه‌شناسان.
- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱) مجموعه آثار، تهران: صدرا.

منابع انگلیسی

- Aiginger, Karl,(2006). Revisiting an Evasive Concept: Introduction to the Special Issue on Competitiveness. *Journal of Industry, Competition and Trade*, 6: 63-66.
- Arrow, Kenneth, Partha, Dasgupta, and Karl-Goran Maler,(2003). Evaluating Projects and Assessing Sustainable development in imperfect economies. *Environmental & Resource Economics*, 26: 647-685.
- Dasgupta, Partha, and Karl-Goran Maler,(2000). Net national product, wealth, and social well-being. *Environment and Development Economics*, 5: 69-94.
- Denis, Henri(2016) *Histoire de la pensée économique*. PUF,Paris
- Lange, Gleen-Marie,(2004). Wealth, natural capital, and sustainable development: contrasting examples from Botswana and Namibia. *Environment & Resource Economics*, 29: 257-283
- Lynn, Richard, and Tatu Vanhanen,(2002). *IQ and the wealth of nations*. Westport: Praeger Publisgers. USA
- Svetlana G.Absalyamova, Timur B. Absalyamova, Chulpan F.Mukhametgalieva, Asiya R. Khusnullova(2015) *Management of the Sustainable Development of Human Capital in the Terms of Macroeconomic Instability*. Elsevier - Science Direct. *Procedia Economics and Finance*, Volume 24, 2015, Pages 13-17
- Zoltan J. Acs ,Saul Estrin ,Tomasz Mickiewicz ,László Szerb(2018) *Entrepreneurship, institutional economics, and economic growth: an ecosystem perspective*. *Small Business Economics* .51, pages501-514(2018)